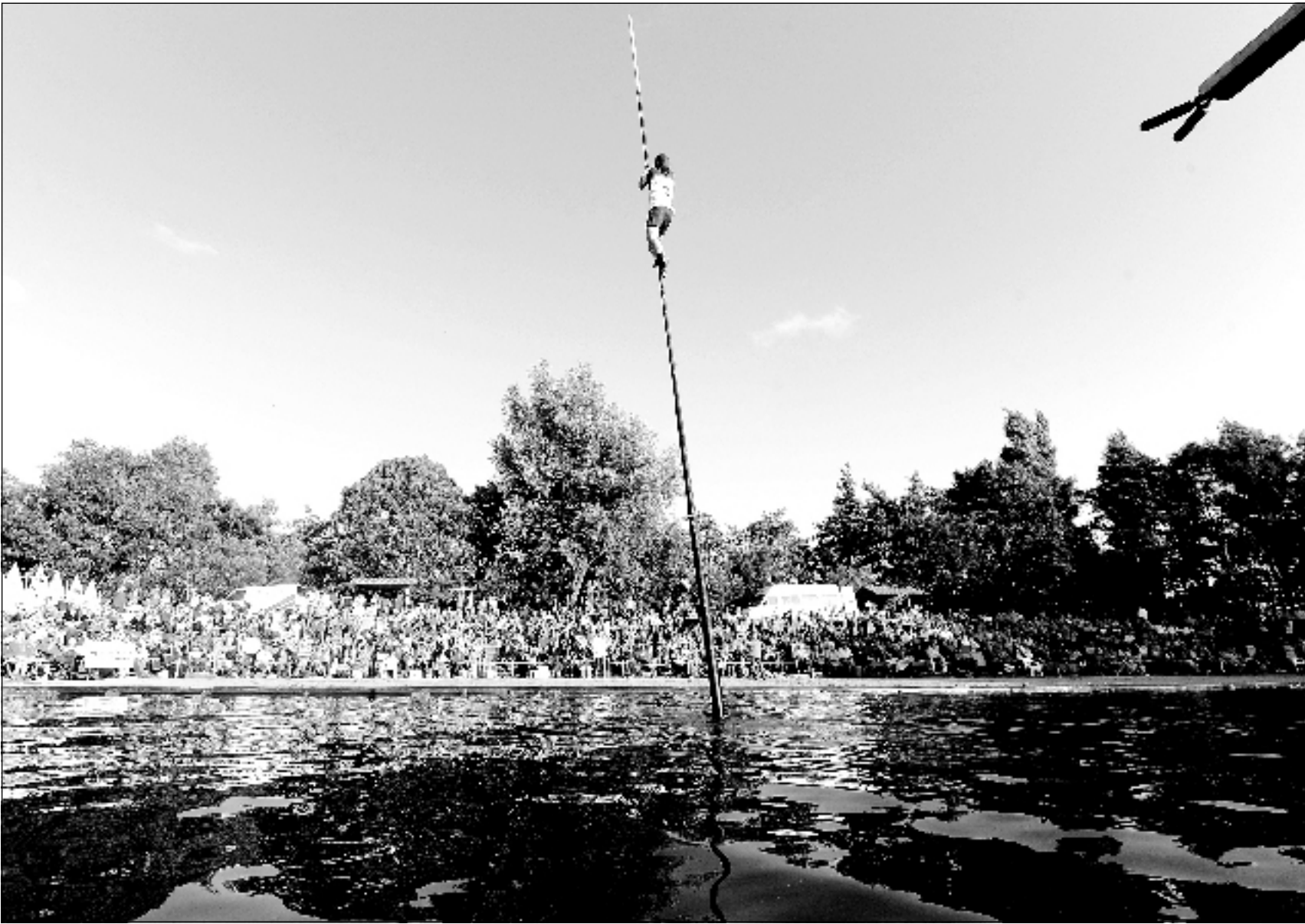

Wie gaat Bart Helmholt stoppen?

Klassementsleider, de meeste dagtitels, de beste seizoenprestatie; redenen zat om te concluderen dat Bart Helmholt vandaag dé grote favoriet is in de strijd om de Friese titel bij de senioren. De vraag is dan ook wie hem van zijn derde Friese titel moet gaan afhouden. Zelf tipt de Burgumer Thewis Hobma en Hannes Scherjon als grootste concurrenten. Door Gerard Bos.

Hannes Scherjon in actie tijdens de Nationale Fierljepmanifestatie in It Heidenskip. Hij is een van de kanshebbers in Winsum. Foto: Martin de Jong

Dat Helmholt juist Hobma en hem noemt als het grootste gevaar voor de Friese titel, kan Hannes Scherjon wel begrijpen. „Omdat”, zegt hij, „wij de enigen zijn die net als hij verder dan twintig meter hebben gesprongen. En ik denk dat een 20 metersprong nodig zal zijn om in Winsum Fries kampioen te worden.”

Het betekent niet dat de Noordburgumer de rest van de topklassen-senioren op voorhand geen kansen toedicht. Integendeel. Hij pikt er een paar uit: „Niem Ysbrand Galama. Die springt de laatste tijd constant goede 19 meters. En Oane Galama richt zich ondanks zijn hernia helemaal op deze wedstrijd en met iemand als Henk Schievink weet je het nooit.”

Toch moet Scherjon niet al te veel hebben van dit soort beschouwingen. „Je moet namelijk niet zozeer naar anderen kijken, maar naar wat je zelf kunt. Het gaat er niet om dat wij van Bart winnen; laat hem maar van ons winnen. Zo kun je het ook stellen.”

Helmholt zelf draait niet om de hete brij heen: hij is zelfverzekerd en ziet goede kansen op het prolongeren van de Friese titel van vorig jaar. „Ik heb de overtuiging dat als ik doe wat ik moet doen, ik weer kan winnen. Natuurlijk is er druk. Maar dat is niet erg. Een beetje druk heb ik ook wel nodig.”

Dat Helmholt vorig jaar eindelijk de Sulveren Pols won, heeft hem een soort rust gebracht, zegt hij. „Net als hoe ik dit seizoen spring. Vorig jaar had ik voor het FK maar twee of drie dagtitels gewonnen, nu meer. En ik moet het altijd hebben van één goede sprong, maar ook dat is verbeterd.”

Hobma, door Helmholt ook genoemd als een grote concurrent, ziet desondanks genoeg redenen om aan te nemen dat niet Helmholt maar bijvoorbeeld zichzelf kampioen kan worden.

„Als Bart in zijn eerste sprong een 18 meter of hoger neerzet, dan zit het wel goed met zijn vorm. Maar soms kan hij ook te gretig worden, als het even niet wil. Ik ben wel benieuwd wat er gebeurt als hij te water of scheef gaat in zijn eerste sprong.”

Tactiek
Net als Scherjon kijkt Hobma in eerste instantie naar zichzelf. „In voor-

gaande jaren zag ik mezelf als een outsider, nu als een kanshebber.” De tactiek heeft de uit Oosthem afkomstige, maar in Groningen woonachtige ljepper van de afdeling IJst ook al uitgestippeld. „Eerst een sprong over de 18 meter, daarna een paar keer wakken”, onthult hij. „Dat moet wel, want met een sprong op safe ga ik Bart niet verslaan.”

Dat zoets ook verkeerdt kan uitpakken, beseft Hobma ook. „Maar ik kom om te winnen. Niet om derde te worden. Dus moet je wat proberen.”

Net als Helmholt ziet Scherjon de man uit Groningen dit jaar als een belangrijke kanshebber. En niet al-

leen doordat hij de 20 metergrens wist te passeren. „De schansen in Winsum liggen Thewis namelijk ook wel”, zegt de Noordburgumer. „En hij is goed in vorm. Maar ik ook”. En dus wil Scherjon zelf schitteren. „Het FK is voor mij dé wedstrijd van het jaar. Vandaag wil ik er staan.”

‘Geen last’
Zowel Helmholt, Hobma als Scherjon zijn mentaal klaar voor de Friese titelstrijd. De vorm is immers goed, de afstanden dit seizoen ook en het zelfvertrouwen is groot. Lichamelijk fit zijn ze ook.

Helmholt, die de afgelopen weken

gehinderd werd door een lichte enkelkwetsuur, knikt: „Mijn enkel is klaar, daar heb ik geen last van. Het belemmert me niet meer, ik ben topfit.” Voor Hobma geldt naar eigen zeggen hetzelfde. Scherjon zegt met wat pijnlijkt te kampen en laat zich voor aanvang van het FK nog behandelen in Winsum. „En ik ben d'r klaar voor”, zegt de Noordburgumer.

Enig probleemje: het geldt voor Helmholt en Hobma ook. En voor al die anderen net zo goed. Wie gaat Bart Helmholt stoppen? Misschien niemand. Misschien Hobma of Scherjon. En wie weet, misschien wel iemand anders. Niks is uitgesloten.

Niet alleen meer met de kont in het gras bij het FK

Bram Buruma

De charme van het fierljeppen is dat de toeschouwers met de kont in het gras zitten als zij de wedstrijden volgen. Toch is in Winsum vandaag bij de Friese kampioenschappen aan de rand van het zandbed voor het eerst een heuse tribune gebouwd. Jouke Jansma (51) is voorzitter van de organiserende stichting en vertelt dat zijn accommodatie vandaag verandert in een echte arena. Dat betekent 200 zitplaatsen extra en zo kunnen nog meer mensen de strijd van heel dichtbij volgen. „Ons streven is dat iedereen alles goed kan zien”, zegt Jansma.

Winsum is al sinds 1957 het mekka van de fierljepsport en op de tweede zaterdag van augustus het decor van het FK, al werd de stichting Fierljeppakkomodaasje Winsum pas opgericht in 1984. Zo'n dertig jaar geleden kwamen soms 5000 mensen op het FK af. Zo hard loopt het nu niet, weet voorzitter Jansma, maar stiekem hoopt hij vandaag wel op de helft van dat aantal.

Jansma hoopt dat de ljeppers hun beste sprong van dit seizoen bewaard hebben voor Winsum. De magische grens van 21 meter mag wat hem betreft vandaag worden overschreden. „Maar het is Winsum en het is een FK. Dat betekent dat er altijd ljeppers zijn die deze dag boven zichzelf uit stijgen en er zijn altijd ljeppers die hun favorietenrol niet waar zullen maken. Dat maakt juist dit kampioenschap in alle categorieën zo spannend”, weet Jansma.

Hij wijst erop dat bij de dames het schansrecord nog altijd in handen is van Spjoukje Tjalma, dat zij met 15,56 op 13 augustus 2005 sprong met de gewone aluminiumpolsstok. „Ook bij de dames ligt de strijd in deze fase van het seizoen helemaal open. Anna Jet Leijenaar is favoriet. Maar nogmaals, dit is wel een FK en dan is alles plotseling anders.”

Voor vandaag is er dan wel een tribune bij gebouwd, maar er gaat volgens de voorzitter niets boven de natuurlijke tribune die Winsum heeft. „Wij hebben de bult, waar het publiek de wedstrijd zittend op de grond of op een klapstoeltje prachtig kan volgen. Als we de bult weg zouden halen en ook daar een tribune neer zouden zetten, dan hadden we misschien duizend mensen meer een zitplaats kunnen bieden. Maar de bult zal hier altijd blijven. Volgens mij is het zelfs zo dat de meeste mensen bij fierljeppen liever niet eens op een tribune zitten. Zij zitten liever met de kont in het gras.”

De laatste jaren lopen de schattingen van het aantal bezoekers uitteen van zo'n twee- tot drieduizend. Jansma

gaat er niet van uit dat fierljeppen ooit weer vijftienduizend toeschouwers zal trekken. „Destijds was Winsum vanaf 's morgens zes uur al helemaal afgesloten voor verkeer. Die tijd is voorbij. Als nu deze extra tribune vol komt, dan kan iedereen het goed zien en zijn wij dik tevreden. Ik wil mensen op de tribune wel aanraden om een pet op te zetten, want ze zitten de hele middag precies in de zon.”

Plannen
Tijden veranderen, weet Jansma. „Maar fierljeppen moet vooral fierljeppen blijven zoals het nu is. Die ongeschreven wet geldt bijvoorbeeld als iedereen straks binnenkomt. Dan gaan de deelnemers rechtsaf en het publiek loopt recht door. De enige afscheiding is een touw dat daar gespannen is en niemand uit het publiek zal daar ook maar een stap overheen zetten. Zo heeft deze sport zijn eigen charmes en zijn eigen regels. En die moeten we met zijn allen ook proberen te behouden.”

Dat wil niet zeggen dat Winsum niet met de tijd mee gaat. Daarom zijn er zeker ook plannen voor de toekomst. „Ons zandbed is nu nog breed genoeg. Ook met een sprong van 21 meter is er nog ruim drie meter over en kan de ljepper zelfs nog uitrollen. Maar we hebben wel ideeën om de accommodatie flink aan te pakken. Zodra de bond eist dat het zandbed breder moet, dan betekent dat bij ons dat de schansen achteruit moeten. Dat houdt dan tegelijk wel in dat we de schansen compleet moeten vervangen.”

Voor de in 1984 opgerichte stichting betekent dat een flinke kostenpost, weet de voorzitter. „Je bent natuurlijk nooit klaar. Maar in mijn ogen moeten we de limiet van de polis in ieder geval houden zoals die nu is. En dan kunnen we in Winsum voorlopig nog wel even vooruit.”

Het logo van de afdeling Winsum.

De kenner voerspelt: weinig verrassingen op FK

Niet als in voorgaande jaren zal oudtopljepper Klaas Haanstra vanmiddag in Winsum tijdens het live-verslag van Omrop Fryslân op tv aanschrijven als ervaringsdeskundige. Het Friesch Dagblad vroeg de enige fierljeppanalytic die ons land rijk is daags voor het FK om zijn visie te geven op de strijd bij de dames, jongens en junioren. En vooruit, ook doet Haanstra een kleine voorspelling bij de senioren.

Klaas Haanstra kent de ljeppers in alle klassen, hij kent de sport als geen ander én hij kent het gevoel van deelnemers aan de Friese titelstrijd. Sterker nog, Haanstra weet wat winnen is: de Workumer won in 2005 bij de senioren de Friese titel. En hij is duidelijk in zijn vooruitblik: de favorieten gaan

hun status waar maken. „Van alle favorieten die er in de verschillende klassen zijn, is Albert-Jan Venema in de jongenklasse nog de grootste”, meent Haanstra. „Misschien dat hij last krijgt van spanning, dat zie je wel eens in de jongenklasse. Maar dan nog. Venema is veel beter dan de rest. Als die gewoon naar de overkant springt in de voorronde, plaatst hij zich ook voor de finale. En meestal zie je in de finale juist dat er een stukje spanning van een jonge ljepper afvalt. Ik zie echt niet iemand anders dan Venema winnen.”

Met betrekking tot de damesklasse, klinkt eenzelfde geluid. Haanstra: „Ook daar is een duidelijke favoriet. Anna Jet Leyenaar heeft wel wat concurrentie dit

seizoen van Anouk Greveling en Hiske Galama, maar ervan uitgaande dat ze zich plaatst voor de finale heeft Leyenaar zich

‘Als ze zich plaatst voor de finale, heeft Leyenaar vijf sprongen. Daar zit heus een bij die goed is voor de titel’

spiongen op zo'n dag. Daar zit er heus wel een tussen die goed genoeg is voor de overwinning.”

Bovendien, zo meent de Workumer, heeft de Sneekse nog een extra voordeel ten opzichte van haar voor-

naamste belagers. „Leyenaar heeft meer ervaring met dit soort wedstrijden. Dat helpt ook.”

Haanstra sluit desalniettemin niet uit dat Galama of Greveling de Sneekse favoriete kan verslaan. Als dat gebeurt, zegt dat op voorhand iets over de wedstrijd. „Als een van de anderen wint, betekent dat waarschijnlijk wel dat we een matige wedstrijd te zien hebben gekregen. Zover zal het wel niet komen. Leyenaar gaat gewoon winnen.”

Hoe anders is dat bij de junioren. Geconfronteerd met die categorie, klinkt een diepe zucht. „Dat wordt zonder meer de meest spannende strijd van alle vier de klassen. Er is niemand die er met kop en schou-

ders bovenuit steekt. Misschien Jacob Scherjon qua klassement wel, maar toch heb ik niet zomaar het gevoel dat hij dus ook wel even het FK wint.”

Eerder denkt Haanstra aan Nard Brandsma. „Ook daar zit wel een ‘maar’ aan”, zegt hij. „Want die had bij de laatste wedstrijd woensdag in IJst last van een teenblesure. Alwin Fonk dan misschien. Maar die was ook niet echt overtuigend.”

En vooruit, een kleine voorspelling bij de senioren? „Bart Helmholt wordt kampioen. Misschien wel met nog meer gemak dan we allemaal denken.”

En vooruit, een kleine voorspelling bij de senioren? „Bart Helmholt wordt kampioen. Misschien wel met nog meer gemak dan we allemaal denken.”

Terug in de tijd met viervoudig Fries kampioen Henk Schievink uit Leeuwarden

Vier mooie herinneringen, maar nu die vijfde nog

Gerard Bos

Fries kampioen met de verste afstand van de hele dag. Doe je dat, dan win je de Sulveren Pols. Drie keer achter elkaar het kleinoord winnen, of vijf keer in totaal; dat is het summum. De ljepper die dat voor elkaar krijgt, mag 'm houden. En, belangrijker nog, dan behoor je als fierljepper tot de groten der aarde. Henk Schievink (30) won al vier keer. Vanmiddag is hij geen favoriet, maar hij hoopt op die vijfde titel. Hoe het de vorige vier keer ging? Tijd voor een trip down memory lane.

2001: de eerste

De dan 22-jarige Henk Schievink boekt zijn eerste grote succes, in wat een tegenvallend FK is. Winnende afstand: 17,41 meter.

„Mijn eerste grote prijs in het fierljeppen. Als senior sowieso. Nog nooit had ik een grote titel gewonnen, ook bijvoorbeeld niet de NFM (Nationale Fierljepmanifestatie in It Heidenskip, red.). Bij de junioren won ik ook al niet veel grote prijzen. Daarom was ik wel enorm blij met dit kampioenschap. Het enige dat op zo'n moment telt, is dat je gewonnen hebt.

Wat ik nog weet, is dat het geen hoogstaande ljepperij was. Kijk naar mijn winnende afstand. 17,41! Dat is toch geen FK-waardige afstand? Zelfs in die tijd, met aluminium, was dat laag. Het had minimaal een 18 meter-notering moeten zijn. Maar goed, ik won wél. Dat blijft staan.”

2002: de bevestiging

Als titelverdediger rust er druk op Schievink, die voor het eerst laat zien dat hij daarmee om kan gaan. Winnende afstand: 18,08 meter.

„Ik zag in 2002 erg op tegen het FK. Ineens sta je op de schansen in Win-

Henk Schievink is stellig: „Mijn vijfde Friese titel winnen, da's een mooie uitdaging.” Foto: Marchje Andringa

sum als titelverdediger. Dat was ik niet gewend. Het zorgde voor druk en daar kon ik nooit zo goed mee omgaan.

Dat ik vervolgens juist de Friese titel voor de tweede keer achter elkaar wist te winnen, maakte het zo bijzonder. Het was de bevestiging dat ik wél wel druk om kon gaan. Verrassend was het niet. Het was zeker niet zo dat ik dicht gemakkelijk te kunnen winnen, maar ik had wel een goed

seizoen tot het FK. Ik kan me nog herinneren dat ik al behoorlijk wat dagtitels had gewonnen, dat gaf vertrouwen. Maar het garandeert niets, dat beseft je ook.

Wat misschien nog wel mooier was dan de conclusie dat ik eindelijk met druk om kon gaan, was de afstand waarmee ik won. Want door met 18,08 te winnen, voelde deze Friese titel een stuk beter dan die van het jaar ervoor. Puur omdat het dit keer wél een volwaardige afstand was en in 2001 niet.”

2004: de verrassende

Pas kort voor het FK keert Schievink terug van enkele weken vakantie in Canada. Door gebrek aan wedstrijdritme houdt niemand rekening met hem, zelfs niet als outsider. Hij verrast iedereen, zichzelf inbegrepen. Winnende afstand: 18,17 meter.

„De meest verrassende, de meest gekke, zeg het maar. Het is zonder twiifel een Friese titel die me heel erg bij zal blijven. Want eigenlijk kón het helemaal niet, dat

ik deze wedstrijd won. Ik was een paar weken naar Canada geweest, had niet getraind, had geen wedstrijden in de benen. Niemand die iets van me verwachtte, ik was zelfs niet eens een outsider.

Ik weet nog dat ik in de auto op weg naar Winsum dacht: het zou wel grappig zijn: Henk Schievink die net terug komt uit Canada en dan meteen het FK wint. Er was totaal geen druk, ik kon vrijuit springen. Dat heeft ook geholpen, dat kan niet anders. Ach, ik vond het allemaal wel prima, die dag. Iemand zei voor mijn laatste sprong voor de grap: 'doe je cowboyhoed (die hij mee had genomen uit Canada, red.) op tijdens de laatste sprong.' Geen idee wie het voorstelde, maar ik deed het. Maar tijdens de aanloop heb ik 'm toch maar weggegooid, weet ik nog.”

2007: de emotionele

Na een kleurloos jaar, geldt Schievink louter als veldvulling. Niemand, een uitzondering daargelaten, tipt hem als winnaar. Toch gebeurt het en dat zorgt voor tranen. Winnende afstand: 19,21 meter.

„Een mooie, omdat het enorm spannend was. Bart Helmholt was favoriet en die kon me nog voorbij in de finale. Maar ik mocht als laatste springen, hij moest vóór mij. Toen ik zag dat hij scheef ging in zijn laatste poging, beseft ik dat ik het FK weer had gewonnen. Poeh, dat zorgde voor emotie. Ik heb nog die foto dat ik op de schans op mijn knieën zit. Pure ontlasting, er viel echt iets van me af. Ik had dat seizoen niet veel gewonnen, en dan dit. Het leek een beetje op het seizoen 2009. Een herhaling van 2007, daar zou ik dus meteen voor tekenen.”

Over een Sulveren Pols en een levensgevaarlijke val

De strijd om de Friese titel was vorig jaar onlosmakelijk verbonden met de naam Helmholt. Want zowel Bart als Thomas speelde een hoofdrol in de wedstrijd in Winsum. De een omdat hij eindelijk de Sulveren Pols won, de ander omdat hij betrokken was bij een levensgevaarlijke incident. Nog eenmaal terug naar de editie van het afgelopen jaar.

Zaterdag 9 augustus 2008. De zon schijnt, in Winsum is het aangenaam vertoeven. De trend dat het FK weer meer bezoekers trekt, zet ook dit jaar door. Naar schatting drieduizend toeschouwers passeren de poorten van fierljeppaccommodatie Sint Japik. Dé favoriet bij de senioren is Bart Helmholt. Tot het FK is-ie nagenoeg ongenaakbaar geweest. Kan de dan nog in Hurdegarpy woonachtige poli-tiemann met de druk omgaan? Critici stellen zichzelf die vraag. Maar Helmholt ook. Hij moet en zal winnen.

Nog altijd zit het hem hoog dat hij in 2006 de Friese titel won, maar de Sulveren Pols aan junior Hannes Scherjon moest laten. Die sprong toen verder dan de senioren. Dit jaar wil Helmholt zelf de Sulveren Pols voor de verste dagafstand winnen.

Hij opent met 18,35, maar zijn tweede sprong van 19,37 blijkt later voldoende om als nummer een naar de finale te gaan. De overige vier senioren – de gebroeders Oane en Ysbrand Galama, Henk Schievink en Thewis Hobma – weten dat ze die afstand kunnen 'beljeppen'. In de eerste ronde in de finale lukt het niemand; Ysbrand Galama komt er met 18,59 nog het dichtste bij.

Het is Helmholt zelf die vervolgens de genadeklap uitdeelt: 19,93. Hij danst en springt door het zandbed, twee vuisten in de lucht. De druk ligt niet meer bij hem, maar bij de rest. Thewis Hobma komt in de tweede finaleronde nog tot 18,61, waarna Helmholt het zeker weet: de titel is van hem. De Sulveren Pols ook.

Want Jacob Scherjon, de winnaar bij de junioren, komt tot 18,13 als winnende afstand. Die is allang bij dat hij bij de junioren wint, want lange tijd lijkt Age Ellert van der Velde vanuit het niets de winst te pakken (17,64). Hij gaat als beste de finale in, maar Scherjon pakt hem daarin alsnog. En zonder voornamen concurrenten als Alwin Fonk of Nard Brandsma in de eindstrijd, houdt de Burgumer stand.

Golf van ontzettend
Bart Helmholt wordt na afloopt bedolven onder felicitaties, maar zijn broer Thomas staat ook in de spotlights. Ongewild, dat wel, met dank aan zijn derde sprong.

Ten tijde daarvan is hij nog niet zeker van een plaats in de finale en zet alles op alles. Na enkele klimsagen, moet hij de polsstok corrigeren om over het dode punt te komen. De stok buigt. En buigt nog iets meer. En dan: krak. De carbonstok

begeeft het, breekt doormidden en Thomas Helmholt valt van zo'n acht meter hoogte recht naar beneden. Hij komt plat in het zandbed terecht, slechts luttele centimeters van de rand tussen zand en water. Een golf van ontzettend trek door het publiek.

Heel even is de onfortuinlijke Helmholt buiten bewustzijn, maar al snel staat hij op. Hij zwaait, ten teken dat het goed met hem gaat. Geschrokken, maar niet gewond. Zoiets. Met de hand nog voor de mond, haalen de toeschouwers opgelucht adem. Het is goed afgelopen met de jongste van de beide fierljeppende broers van de afdeling Burgum. Het besef dat het veel erger had kunnen aflopen, leeft bij iedereen.

Na wat oponthoud gaat de wedstrijd verder. Bijvoorbeeld bij de dames en de jon-

Geschrokken, maar niet gewond. Met de hand nog voor de mond, haalt het publiek opgelucht adem

gens. Anna Jet Leyenaar is bij de vrouwen topfavoriete. Maar ze is vooral erg ziek: ze is 's ochtend nog in het ziekenhuis geweest voor onderzoek en zit er allesbehalve fris en fruitig bij op de schansen.

Een verrassing is in de maak: na de voorronde ligt de Burgumse Anouk Greveling dankzij 14,22 verrassend aan kop. Leyenaar komt niet verder dan 13,95. Zou ze dan toch verliezen? In de finale maakt de Sneekse aan alle onzekerheid een einde. Fit of niet, met 14,92 en daarna 14,95 laat ze zien wie er toch echt de beste is. Greveling moet genoeg nemen met zilver, voor Dilys Vlieger.

Hoe anders gaat het ondertussen bij de jongens. Daar is de verrassing niet alleen in de maak, maar komt-ie er ook echt. En wel in de persoon van Dictus Hoeksma.

Het talent uit Ee verrast iedereen, waaronder zichzelf, door de eerste prijs uit zijn nog prilte loopbaan te winnen. Met een pr van 16,37 geeft hij in zijn eerste sprong van de wedstrijd de rest van de jongens een mentale dreun om de oren. En die suist flink na. Niemand komt ook maar in de buurt van de afstand. Folkert Heida wordt tweede met 15,73 in de voorronde. Albert-Jan Venema, ook van de partij in de finale, moet het bij 15,69 laten in zijn laatste sprong. De verrassing is compleet.

Tervil de vier kampioenen zich laten huldigen in het zandbed, staat Thomas Helmholt een eindje verderop. De man die zo'n lelijke val uit de geknapte stok maakte, is ongedeerd. „Ik ha mazzel hân”, concludeert hij. En zo is dat.